

cristalizarea cîntecului ostășesc. Ca vechi militar, cunoscător al vieții, activității și trăsăturilor moral-politice ale ostașilor, compozitorul s-a simțit profund legat de viața lor spirituală, dăruindu-le lucrări frumoase, melodioase, generatoare de entuziasm și forță. Dăltuite cu migală și talent, lucrările sale corale s-au impus printr-o puternică plasticitate a imaginilor muzicale, prin refrene viguroase, printr-o cuceritoare accesibilitate care le conferă interes, pregnanță și vitalitate — fapt ce le-a asigurat o largă popularitate.

Ca dirijor, Dumitru Eremia are meritul realizării unui salt calitativ evident atât în privința abordării unui repertoriu de incontestabilă calitate, cît și pe linia ridicării nivelului interpretativ al fanfarelor militare, cu prioritate al Muzicii reprezentative a armatei. Sub directia sa îndrumare s-a realizat o simțitoare creștere a calificării profesionale a membrilor fanfarelor, în rîndul cărora se află instrumentiști de reală valoare, fapt ce a permis și abordarea unui repertoriu mai pretențios, precum și organizarea unor concerte de ținută artistică, imprimări la radio și televiziune, ca și evoluția în cadrul unor festivaluri din străinătate a fanfarelor și care s-au bucurat de frumoase aprecieri. În acest sens remarcăm prezența în concerte simfonice, susținute pe cele mai repute scene, pe lângă lucrări specifice de fanfară, a unor pretențioase piese destinate inițial orchestrei și altor instrumente cum ar fi: poemul simfonic *Preludiile* de Liszt, *Tocata și Fuga în re minor* de Bach-Stokovski, *Rapsodiile române ale lui George Enescu*, suitele *Priveliști moldovenеști* și *Cînd strugurii se coc* de Mihail Jora și multe altele. Tot în această idee se înscriu și străduințele, încununete de succes, ale prezentării unor arii din opere sau lucrări vocale cu acompaniament de fanfară, mergînd pînă la ample poeme vocal-simfonice.

Departate de a cuprinde totalitatea meritelor artistice ale compozitorului și dirijorului Dumitru Eremia vom evidenția, în încheiere, faptul că pana sa a rămas viguroasă, că proiectele sale vizează cotele înalte ale simfoniei pentru fanfară, că în mod statornic întîmpină marile evenimente politice și sociale din țara noastră cu noi realizări pe tărîmul creației. Dintre acestea vom remarca recentul poem vocal-simfonic *Cinstire ție, patrie* — dedicat celei de-a 30-a Aniversări a eliberării patriei, o nouă suită de dansuri, cîntece patriotice și ostășești, marșuri scrise în cinstea celui de-al XI-lea Congres al Partidului și a celei de a 30-a aniversări a Zi-lei Armatei noastre.

MUZICA ROMÂNEASCĂ ÎN LUME

Marsilia: Opera românească „Hamlet”

S-a pus mereu problema unei versiuni de operă valabile a lui *Hamlet* de Shakespeare, ultima dată în 1968, cînd au apărut deodată două opere cu acest titlu (de Humphrey Searle și Sándor Szokolay). Însă rămînea mereu un semn de întrebare. După premiera mondială a operei *Hamlet* a compozitorului român Pascal Bentoiu la Opera din Marsilia, acest semn de întrebare, chiar dacă nu a dispărut cu totul, pare să fi devenit cu mult mai mic.

Bentoiu, în vîrstă de 47 de ani, are o creație cuprinzătoare: muzică de cameră, concerte cu orchestră, muzică de scenă, apoi o operă radiofonică (*Iphigenia*) și o operă comică după Molière, *Amorul doctor*; el a obținut cu *Hamlet* în anul 1970, Premiul la Concursul Internațional de Operă „Guido Valcarenghi”, pe care l-a fondat Margherita Wallman, în amintirea soțului ei, fostul director al Editurii Ricordi.

Juriul — printre care Milhaud, Auric, Blacher ș.a. — a selecționat, în unanimitate, opera lui Bentoiu ca demnă de a fi premiată. Premiera scenică a fost amînată, conform dorinței compozitorului, pentru ca lucrarea să poată fi prezentată sub formă de concert la București, prezentare care între timp a avut loc și care

a fost primită cu entuziasm. Bentoiu s-a concentrat exclusiv asupra dramei interioare a lui Hamlet, eliminând tot ce era superfluu. Opera, scrisă într-un singur act, putînd însă fi jucată și în două acte, și durînd cca. două ore, începe cu cele trei momente care subliniază baza destinică: apariția spectrului, încercarea regelui bănuitor de a afla, cu ajutorul Ofeliei, dacă nebunia lui Hamlet este simulată, și demascatorul „teatru în teatru” despreuciderea regelui. În actul doi asistăm la întîlnirea lui Hamlet cu mama sa și la moartea lui Polonius, la nebunia și moartea Ofeliei, la sosirea lui Laerte și înțelegerea lui cu regele spre a-l ucide pe Hamlet, precum și la duelul fatal pentru toți.

Această concentrare, pentru care Bentoiu nu folosește din fiecare scenă decît nuclee de fraze, trasează o linie a destinului inevitabil. Fondul este incredințat cu precădere configurații muzicale; uneori se renunță chiar cu totul la cuvînt, ca în întîlnirea dintre Hamlet și mama sa, concepută pur pantomimic.

Bentoiu acceptă spontan toate mijloacele pentru a conferi intuiției sale structura cea mai accentuată: predilecția evidentă pentru Alban Berg (în special pentru *Wozzeck*) este dezvoltată mai departe individual, prin includerea — stăpînită cu suveranitate — a tuturor mijloacelor moderne de compoziție (de la cele seriale, politonale, aleatorice, pînă la cele electronice). El urmărește o sinteză între tradiție și contemporaneitate. El opune variațiunii „Sprechgesang” al soliștilor, întrebunțat cu precădere, întruchiparea modern-arioso a partiturilor lui Hamlet și a Ofeliei.

Este de admirat Reynald Giovaninetti care a reușit să atingă cu orchestra mărită, într-un timp scurt de repetiții (două săptămîni), o precizie și o nuanțare maximă. Margherita Wallmann a creat, împreună cu scenograful

André Acquart, sugestive efecte scenice. Conducerea soliștilor este bine concepută și plină de fantezie. Tînărul tenor mexican, Salvador Novoa, cu glasul său minunat și jocul elastic, a fost un Hamlet al zilelor noastre.

Andrée Esposito a învins, cu vocea ei frumoasă de soprană, toate greutățile partiturii Ofeliei. Ireproșabil din toate punctele de vedere basul Marc Vento (Regele), mezzo-soprana Héliia T'Hezan (Regina), Dany Barraud și Philippe Benanzal (Perechea regală în piesă), comicul Lucien Cattin (Osrick), baritonul Michel Philippe (Laerte) și tenorul Francis Dresse (Polonius).

În general: o seară de înalt nivel.

Carola ECKART

(Die Bühne, iunie 1974, Viena)

De la modern la clasic

De curînd Opera din Marsilia a pus în scenă, pentru prima oară, *Hamlet*, operă bazată pe piesa lui Shakespeare, autorul libretului și muzicii fiind un tînăr compozitor român, Pascal Bentoiu. Textul original este în românește, dar lucrarea a fost dată în premieră în traducere franceză.

E o lucrare de o forță dramatică neîndoielnică. Libretul este decupat abil, acțiunea rămîne destul de clară, dar e mai bine să cunoști dinainte tragedia lui Shakespeare pentru a-i aprecia meandrele. Am putea spune că necesara concentrare e cîteodată prea mare, că unele scene rămîn insuficient motivate, ca de exemplu cea, capitală, a actorilor. Unul din principalele personaje ale tragediei, și dintre cele mai tulburătoare, Horațio, prietenul lui Hamlet, a dispărut din libret.